

Leven met het hart

Goethe met zijn 'Der Leiden des jungen Werthers', de Engelse dichter John Keats die het had over 'A thing of beauty is a joy forever'. De romantiek, die emotie en individuele expressie hoog in het vaandel voerde, is een monumentale stroming in de Europese kunst. Hoewel ze dood en begraven is, blijven heel wat leidmotieven – onvervuld verlangen, verloren onschuld, doodsdrijf – aanwezig in de hedendaagse kunst.

Smachtende blik op oneindig

De literatuur staat er bol van, sehnsucht, het begrip uit de Duitse romantiek dat duidt op een passioneel verlangen naar iets dat, of iemand die steeds buiten bereik blijft. De expo 'Sehnsucht' toont hoe hedendaagse kunstenaars met het thema omgaan. [Jozefien Van Beek](#)

Expo

Sehnsucht. Een onstilbaar verlangen, tot 11 november in het Kasteel van Gaasbeek. www.kasteelvangasbeek.be

In de inkomhal staan vier tv-schermen met filmfragmenten. Judy Garland zingt 'Somewhere over the Rainbow', smachtende blik op oneindig. Het begrip sehnsucht wordt erg ruim geïnterpreteerd en dat is de grote kracht van de tentoonstelling. Er is ruimte voor eendeloze associaties en een persoonlijke invulling.

Geen betere locatie mogelijk voor een expo over sehnsucht dan het Kasteel van Gaasbeek. "Een heel romantische plek", zegt directeur Luc Vanackere. "Het is opgetrokken uit neostijlen: neorenaissance en neogotiek. De laatste bewoonster, markiezin Arconati Visconti, zag het kasteel als een tijdsmachine naar verfvlogen tijden. Ze kostumeerde zich in zestiende-eeuwse pakjes en speelde de renaissance na. Een spel van een rijke burgerklasse die zich verveelt."

Versmelten

Geen betere curator mogelijk dan auteur en artistiek directeur van het Hoger Instituut voor Schone Kunsten Oscar van den Boogaard. Zijn uitgangspunt: sehnsucht is een lege doos waarin je je eigen projecties en verlangens stopt. En dat hij zelf gevoelig is voor sehnsucht mag blijken uit zijn roman *De heerlijkheid van Julia*, waarin hij schrijft hoe geliefden het onmogelijke maar heftige verlangen koesteren volledig samen te vallen, te versmelten, een bekend motief in de romantische literatuur. De

Het idee dat je iemand anders nodig hebt om heel te worden, dat je in je eenzame onaf bent, wordt mooi uitgebeeld in Jan Van Oosts *Mimèsis*. Twee naakte vrouwen uit marmer omhelzen elkaar innig, maar in plaats van een gezicht hebben ze een doodshoofd. De fusie is enkel mogelijk in de dood. Op een foto van Marina Abramovich en Ulay kunnen de geliefden net niet bij elkaar komen. Het water is te diep. Ook het sculptuur *La vulve* van Camille Claudel, minnaars van Rodin, speelt met dat thema. Bij haar

kunnen man en vrouw wel in elkaar opgaan, in een sierlijke walsbeweging. Het beeldje is een van de paar historische stukken in de tentoonstelling die de hedendaagse werken in een ruimer kader plaatsen.

Hedendaagse kunst, meestal te zien in de *white cube* van een museum, wordt hier geïntegreerd in een oud kasteel. De hele expo baadt in een bijzonder sfeertje, dat versterkt wordt door het blauwe licht dat overal via filters door de ramen valt, een verwijzing naar de blues of naar het dromerige van het blauwe uur. Een tentoonstelling als totaalervaring in een labyrintisch kasteel met smalle, donkere gangen die leiden naar de kunstwerken.

Schaamtegevoel

Het campagnebeeld van de expo, een foto van Désirée Dolron, is een romantisch werk bij uitstek. Het is een portret van een onnaards mooie vrouw met renaissancekapsel. Begeerlijk maar onbereikbaar. Haar blik naar links in de verte doet vermoeden dat ook zij verlangt naar iets dat net buiten haar bereik ligt.

Ook het verlangen naar het verloren paradijs is een motief in de westerse literatuur. John Milton wijdde er zijn magnum opus *Paradise Lost* aan. De Chinese kunstenaar Yang Jiechang liet zich erdoor inspireren voor zijn installatie *Stranger than Paradise*. Samen met het paradijs ging ook de onschuld verloren en stak het schaamtegevoel de kop op. Dat beeldt hij uit in 150 terracotta beelden van copulerende dieren. Ze doen het echter met de verkeerde soort, zo bestijgt een haan een stier. Een mix van de zondeval, de ark van Noach en Boccaccio's *Il Decamerone*.

In *Sehnsucht* schuilt ook een nostalgische component, het terug willen gaan naar een periode uit je leven die onherroepelijk voorbij is. Zo maakte Marijke van Warmerdam de poëtische video *In the Distance*. Achter een aangedampt raam stelt de camera scherp op een oud koppel dat op een bankje zit te mijmeren, helemaal omringd door het groen van de natuur. Ze kijken terug op hun leven. Een verwijzing naar het gedicht 'Im Abendrot' van Joseph von Eichendorff.

Het verlangen naar het onbereikbare, of het nu een geliefde, het verleden of verloren gewaande jeugd is, wordt mooi gesymboliseerd in de *Gold-Plated Barrier* van Cerith Wyn Evans, een nadarhek verguld met bladgoud. Het hek staat voor het vurige verlangen om altijd ergens anders te zijn. Een gouden hek, want het is net het verlangen dat het mooist is, niet de vervulling ervan.

● In *the Distance*, een poëtische video van Marijke van Warmerdam, waarin een koppel terugkijkt op hun leven. © STICHTING MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN, FOTO LOTTE STEKELENBURG

● Het willen versmelten maar daar niet in slagen, is een gekend motief uit de romantiek. Dat onvervuld verlangen spreekt uit deze foto van het voormalige kunstenaarskoppel Marina Abramovic en Ulay uit 1983. © COLLECTIE M HKA

● Met zijn copulerende dieren klaagt Yang Jiechang het verlies van de onschuld en de geboorte van de schaamte aan. © GALERIE JAEGER BUCHER, PARIS

● Het campagnebeeld van de expo (Desirée Dolron). © GRIMM, AMSTERDAM